

Informację dotyczącą projektu ustawy o tzw. sygnalistach.

1. Do Prezesów Okręgu ZNP napływa coraz więcej pytań – informacji dotyczących przesyłanych przez dyrektorów szkół do oddziałów ZNP projektów regulaminów zgłoszeń wewnętrznych, będących realizacją zapisów zawartych w projekcie ustawy
o ochronie osób zgłaszających naruszenie prawa, tzw. ustawy o ochronie sygnalistów.

2. W chwili obecnej istnieje **projekt ustawy o ochronie sygnalistów** przygotowany przez Rządowe Centrum Legislacji (RCL), który jest na etapie opiniowania.

3. Wspomniany projekt ustawy nie został nawet przyjęty przez Rząd.

4. Po przyjęciu projektu ustawy przez Rząd, będzie on skierowany do Sejmu, a po przyjęciu przez Sejm do Senatu. Po ostatecznym przyjęciu ustawy przez Sejm ustawa jest kierowana do podpisania do Prezydenta RP. To może jeszcze potrwać.

5. Termin implementacji dyrektywy mija 17.12.2021 r., jest pewne, że do tego czasu ustawa nie wejdzie w życie, gdyż ustawodawcy nie uda się przyjąć przepisów zgodnie z harmonogramem czasowym UE.

Na chwilę obecną nie ma ustawy i nie ma Regulaminów.

6. **Stwierdzam, że obecnie nie ma żadnych podstaw prawnych do tworzenia takich regulaminów i opiniowania ich przez zarządy oddziałów ZNP. Brak podstawy prawnej wynika z faktu, że projekt ww. ustawy nie został jeszcze przyjęty przez rząd (jest na etapie opiniowania przez RCL), a tym samym uchwalony przez parlament i podpisany przez Prezydenta RP .**

7. Wobec powyższego zwracam się do prezesów oddziałów ZNP o nieopiniowanie wspomniany

ch Regulaminów – brak podstawy prawnej.

Projekt ustawy nie może być podstawą do wprowadzania Regulaminów przez dyrektorów szkół

i placówek. Regulamin musi być wydany na podstawie konkretnego przepisu prawnego wynikającego z ustawy.

8. W dyrektywie Unijnej nie ma regulacji prawnych wskazujących, że na tej podstawie można tworzyć i wprowadzać **„Regulaminy o ochronie osób zgłaszających naruszenie prawa, tzw. ustawy o ochronie sygnalistów”**.

9. **Prezesi oddziałów zobowiązani są do monitorowania tej sprawy i na bieżąco informować Biuro Okręgu ZNP o zaistniałej sytuacji związanej z opiniowaniem regulaminów.**

10. Dziwne jest zachowanie dyrektorów szkół, którzy nie czytają przepisów, a podejmują działania bezprawne tworząc akt prawny bez podstawy prawnej.

11. Z informacji otrzymanych od niektórych dyrektorów szkół i prezesów oddziałów ZNP wynika, że dyrektorzy szkół taką wiedzę uzyskali na szkoleniach. Należy postawić pytanie, po co w takich szkoleniach uczestniczą?. Wydają pieniądze ze środków szkoły na niepotrzebne szkolenia.

12. Informuję, że kiedy ustawa *o ochronie osób zgłaszających naruszenie prawa* zostanie przyjęta i podpisana przez prezydenta RP, prezesi zostaną o tym fakcie poinformowani przez Biuro Okręgu ZNP. Prawnicy Okręgu ZNP przygotują projekt regulaminu – do ewentualnego wykorzystania przez Oddziały ZNP.

Projekt ustawy o ochronie sygnalistów, tzw. ustawa o ochronie osób zgłaszających naruszenie prawa – czym zaskakuje nowy projekt polskiej regulacji?

Projekt ustawy jest na etapie opiniowania prowadzone przez Rządowego Centrum

Legislacji (RCL).

Po blisko dwóch latach od przyjęcia unijnej Dyrektywy o ochronie sygnalistów i braku informacji co do postępów prac nad implementacją przepisów do polskiego porządku prawnego długo wyczekiwany projekt ustawy trafił do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów. W niektórych artykułach zgodnie z przewidywaniami jest prawie dosłownym powtórzeniem przepisów Dyrektywy, w innych je doprecyzowuje. Ustawa wprowadzi wiele rewolucyjnych dla polskiego prawa uprawnień i obowiązków, jednak to zaproponowane przepisy karne, te w obszarze danych osobowych oraz konsultacji związkowych, budzą najwięcej kontrowersji. Czy to będzie ostateczne brzmienie nowych regulacji?

Projekt ustawy o ochronie osób zgłaszających naruszenia prawa, zakładający objęcie ochroną osób dokonujących zgłoszenia lub ujawnienia informacji dot. naruszenia prawa w sektorze prywatnym lub publicznym, w kontekście związanym z pracą trafił do uzgodnień i opiniowania, wynika z informacji na stronie Rządowego Centrum Legislacji (RCL). Uzgodnienia mają potrwać 14 dni, opiniowanie – 30 dni.

18 października 2021 r. na stronie Rządowego Centrum Legislacji opublikowano projekt ustawy o ochronie osób zgłaszających naruszenia prawa (tzw. sygnalistów) wraz z uzasadnieniem. Przepisy nie przewidują żadnego okresu przejściowego dla podmiotów zatrudniających więcej niż 249 pracowników, co oznacza, że projekt może bardzo szybko stać się obowiązującym prawem.

Poniżej prezentujemy wybrane zagadnienia, które znalazły się w projekcie:

v **Sygnalistą** może być m. in.:

1) pracownik (także były pracownik),

2) osoba ubiegająca się o zatrudnienie, która uzyskała informację o naruszeniu prawa w procesie rekrutacji lub negocjacji poprzedzających zawarcie umowy,

3) osoba świadcząca pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym na podstawie umowy cywilnoprawnej,

4) przedsiębiorca,

5) akcjonariusz lub wspólnik,

6) członek organu osoby prawnej,

7) osoba świadcząca pracę pod nadzorem i kierownictwem wykonawcy, podwykonawcy lub dostawcy, w tym na podstawie umowy cywilnoprawnej,

8) stażysta,

9) wolontariusz.

v Pracodawca zostanie zobowiązany do ustalenia **regulaminu zgłoszeń wewnętrznych**, który określi w szczególności

(I)

wewnętrzną procedurę zgłaszania naruszeń prawa oraz

(II)

podejmowania działań następnych;

v Regulamin zgłoszeń wewnętrznych będzie musiał zostać **uzgodniony z pracownikami lub związkami zawodowymi** i będzie stanowił źródło prawa pracy;

v Regulamin zgłoszeń wewnętrznych będzie musiał określać m. in.:

- 1) podmiot wewnętrzny upoważniony przez pracodawcę do przyjmowania zgłoszeń,
 - 2) sposoby przekazywania zgłoszeń,
 - 3) obowiązek potwierdzenia zgłaszającemu przyjęcia zgłoszenia w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania,
 - 4) maksymalny termin na przekazanie zgłaszającemu informacji zwrotnej, nieprzekraczający 3 miesięcy od potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia,
 - 5) opis działań następnych podejmowanych w celu weryfikacji informacji o naruszeniach prawa,
 - 6) środki jakie mogą zostać zastosowane w przypadku stwierdzenia naruszenia prawa;
- v Pracodawca będzie miał obowiązek prowadzenia **rejestru** zgłoszeń wewnętrznych;
- v Ograniczenie możliwości postawienia sygnaliście zarzutu z powodu dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego;
- v **Sygnaliści będą chronieni** m. in. przed procesami cywilnymi o zniesławienie, odszkodowanie lub naruszenie dóbr osobistych;
- v Zakazane będzie szykanowanie sygnalistów.

Wobec sygnalisty-pracownika **nie będzie można stosować działań odwetowych** z powodu dokonania zgłoszenia takich jak m.in.:

- 1) wypowiedzenie stosunku pracy,
- 2) obniżenie wynagrodzenia za pracę,
- 3) wstrzymanie awansu albo pominięcie przy awansowaniu,
- 4) przeniesienie na niższe stanowisko pracy lub zawieszenie w wykonywaniu obowiązków;
- 5) nałożenie lub zastosowanie środka dyscyplinarnego, w tym kary finansowej, lub środka o podobnym charakterze;

v Postanowienia umów o pracę i innych aktów objętych prawem pracy oraz czynności cywilnoprawnych w zakresie, w jakim bezpośrednio lub pośrednio wyłączają lub ograniczają prawo do dokonania zgłoszenia będą **nieważne**;

v Warunkiem otrzymania statusu sygnalisty i uprawnień z tego wynikających będzie dokonanie przez sygnalistę zgłoszenia zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy;

v Co do zasady sygnalista będzie w pierwszej kolejności zobowiązany do dokonania tzw. **zgłoszenia wewnętrznego**, czyli poinformowania kompetentnej osoby lub komórki wewnątrz organizacji;

v Przepisom ustawy od momentu wejścia w życie ustawy podlegać będą podmioty sektora publicznego, a także te z sektora prywatnego, które zatrudniają **co najmniej 250**

pracowników

;

v Podmioty sektora prywatnego zatrudniające **co najmniej 50 pracowników** będą podlegać ustawie od **17 grudnia 2023 roku**

;

v Zasadą będzie, że tożsamość osoby dokonującej zgłoszenia wewnętrznego w ramach organizacji będzie chroniona jako **poufna**, ale nie anonimowa;

v Pracodawca będzie mógł przewidzieć **zgłoszenie anonimowe** w regulaminie zgłoszeń wewnętrznych, ale będzie to jego uprawnienie, nie obowiązek;

v Osoba odpowiedzialna za przetwarzanie zgłoszeń będzie musiała mieć pisemne upoważnienie pracodawcy i być zobowiązana do poufności;

v Przedsiębiorcy zatrudniający co najmniej 50, lecz nie więcej niż 249 pracowników, będą mogli **współdzielić zasoby służące do przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń** na podstawie pisemnej umowy;

v Sygnalista będzie mógł zgłosić naruszenie bezpośrednio **Rzecznikowi Praw Obywatelskich** lub innemu kompetentnemu organowi (tzw. zgłoszenie zewnętrzne). Zgłoszenia zewnętrznego będzie można również dokonać z pominięciem etapu wewnętrznego;

v W obu procedurach (wewnętrznej i zewnętrznej) sygnalista będzie miał prawo do uzyskania **informacji zwrotnych** co do podjętych działań następczych;

v W wyjątkowych sytuacjach sygnalista będzie również uprawniony do opublikowania swojego

zgłoszenia np. w mediach lub w Internecie;

v **Projekt ustawy przewiduje karę grzywny, ograniczenia wolności albo do 3 lat pozbawienia wolności za (I) utrudnianie dokonywania zgłoszenia, (II) dokonywanie działań odwetowych wobec sygnalisty, (III) naruszenie poufności tożsamości sygnalisty czy (IV) brak ustanowienia procedury wewnętrznej;**

v Sankcją do 3 lat pozbawienia wolności jest również zagrożona osoba dokonująca zgłoszenia nieprawdziwych informacji.

Projekt ustawy jest obecnie przedmiotem opiniowania i może podlegać zmianom. Jednakże można przewidywać, że istota przepisów pozostanie ta sama, ze względu na fakt, że służy on implementacji dość dokładnych postanowień wyrażonych w dyrektywie o ochronie sygnalistów.

Zgodnie z projektem, ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przepisy nie przewidują żadnego okresu przejściowego dla podmiotów zatrudniających więcej niż 249 pracowników. Oznacza to, że projekt może bardzo szybko stać się obowiązującym prawem.

M. in. z powyższych względów rekomendujemy, aby podmioty zatrudniające więcej niż 249 osób traktowały tę kwestię jako istotną i podejmowały działania mające na celu wdrożenie regulacji o sygnalistach.

Projekt ustawy o ochronie sygnalistów

Wpisany przez Wiesław Serafin
wtorek, 14 grudnia 2021 00:00

**Opracował: Stanisław Kłak - doradca ds. prawnych: specjalista prawa pracy
i ubezpieczeń społecznych, prawa oświatowego
oraz prawa związkowego**

Rzeszów, 8 grudnia 2021 r.